

en zwakke vogels vanzelfsprekend niet overleven. Zij vinden de dood in de golven en doen weer dienst voor de instandhouding van andere diersoorten. De vermindering van het aantal Dunbekpijlstormvogels is in hoofdzaak te wijten aan de mens. Die heeft vele jaren achtereen de broedgebieden in de Straat van Bas opge-

zocht op jacht naar de weerloze jongen. Miljoenen vogels hebben op deze manier het leven gelaten voor de menselijke consumptie. Ze waren en zijn vooral in trek op de speciale smaak, die lijkt op die van schapevlees. In een deel van de wereld zijn ze dan ook het meest bekend onder de naam schapevleesvogels.

Straatflora

Jelle van Dijk

Ter gelegenheid van het Rijnsburgse bloemencorso 1991 kwamen de Verhagen-bladen uit met een extra editie. In die krant kwam Wim Siemerink van de Bloemenboutique in de Voorstraat uitgebreid aan het woord. Volgens Siemerink straalt Noordwijk niet overal het imago van bloemenbad plaats uit. Vooral de gemeente zelf doet er te weinig aan, gelet op het weelderig tierende onkruid tussen de straatstenen en de trottoirtegels. De regelmatige bezoeker van de Voorstraat weet dat de stoep van Siemerink van alle onkruid is gezuiverd en dat de "plantgaten" rond de oude linden zijn voorzien van kleurige tuinplanten. Ook bij zijn overbuurman, Het Hof van Holland, en bij nog enkele panden verderop in de Voorstraat is dat het geval.

Natuurlijk is er niets op tegen om op deze manier het straatbeeld te verfriaaien en Siemerink heeft gelijk als hij opmerkt dat de gemeente Noordwijk niet zo erg veel doet aan het onderhoud van de trottoirs en de plantsoenen (de perkjes bij de invalswegen uitgezonderd!). Toch zou het jammer zijn als al het Noordwijkse "straat-onkruid" rigoureus zou worden opgeruimd. Tussen de straatstenen bij de burens van Siemerink waren op 5 augustus alleen onaanzienlijke kruiden als Grote weegbree, Varkensgras, Straatgras, Herderstasje en Canadese fijnstraal te vinden, maar ook Wim Siemerink behoeft niet zo heel ver te lopen om een verrassende straatflora te kunnen zien. Al direct aan het begin van de Zwanesteeg stonden in mei prachtige exemplaren van de rijkbloeiende Oosterse raket, een zeldzame soort die tot nu toe niet eerder in Noordwijk gevonden was. Even doorlopend naar de Offemweg wordt de aandachtige wandelaar getroffen door een fraaie vegetatie van

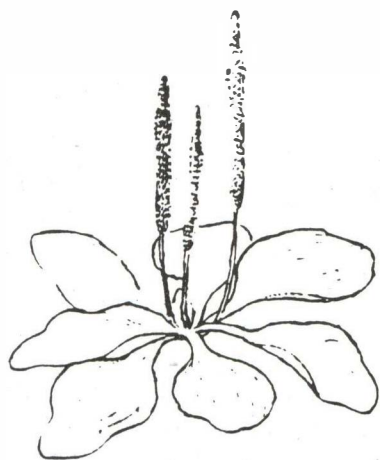
Muurleeuwebek, afgewisseld met Stinkende gouwe en Kompassla. Even de Voorstraat inlopend zou hij voor gebouw Sartorius Gele ganzebloem, Heggerank, Kantig wilgeroosje en Beklierd wilgeroosje hebben opgemerkt.

Over enkele jaren wil onze vereniging een nieuwe Flora van Noordwijk uitgeven. In dat boekwerkje zal ook een hoofdstuk worden opgenomen over de straatflora in Noordwijk en Noordwijkerhout. Met het oog daarop is er wat nauwkeuriger gekeken naar alles wat er tussen de straatstenen opschiet. Dat het wellicht dit jaar allemaal wat uitbundiger is dan in andere jaren, komt niet zozeer door verminderde activiteiten van gemeentewerken als wel door de overvloedige regenval in het voorjaar en de voorzomer. Het nauwkeuriger bekijken van het straatonkruid heeft zelfs enkele nieuwe soorten voor Noordwijk opgeleverd!

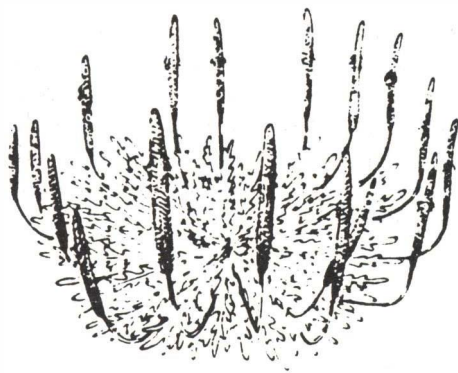
De plantengroei tussen de straatstenen is in het algemeen een afspiegeling van onze meest algemene planten. Deze planten stellen weinig eisen aan hun omgeving en houden het ook uit in het straatmilieu. Vandaar dat veel algemene soorten ook tussen de straatstenen zijn te vinden, de een wat meer en de ander wat minder. Zo is Varkensgras een zeer algemeen onkruid op allerlei gronden. Van zo'n plant is haast vanzelfsprekend te verwachten dat het straatmilieu deze soort ook wel kansen biedt. Andere algemene soorten die vaak tussen de stenen en de trottoirtegels zijn aan te treffen, zijn: Canadese fijnstraal, Herderstasje, Grote weegbree, Smalle weegbree, Raket, Perzikkruid, Melganzevoet en Klein streepzaad.

Behalve de zeer algemene onkruiden treft men tussen de straatstenen in Noordwijk nogal eens planten aan die kenmerkend zijn voor de naaste omgeving. Langs de Koningin Wilhelminaboulevard is de Blauwe zeedistel een opvallende verschijning in de zeereep, vooral in de jaren nadat de zeereep is "afgeschoven". Al jaren achtereen is deze typische kustplant ook te vinden op het trottoir van de Parallelboulevard. Het leuke is dat deze plant niet door de aanwonenden als lastig onkruid wordt verwijderd! In 1991 stond ook een zeedistel op het trottoir van de Sint Jeroensweg in Noordwijk-Binnen. Gelet op het ontbreken van de typische milieueisen die deze plant stelt (stuivend zand en enige "salt-spray") is het zeer de vraag of de plant daar volgend jaar weer zal opslaan.

Dat er in het Noordwijkse straatmilieu nogal wat duinplanten opduiken, is natuurlijk niet zo verwonderlijk. Op zandige plaatsen in de Noordduinen is vaak het Loogkruid te vinden. Deze stekelige plant kiemt vooral op pas omgewerkte grond langs paden. In 1991 stond het Loogkruid op het trottoir van de Lijnbaanweg. Veel

Grote weegbree

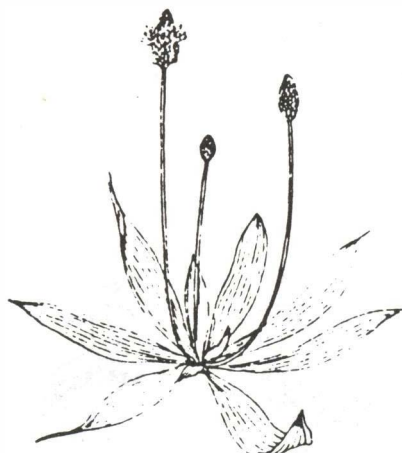

Hertschoornweegbree

talrijker is de Hertschoornweegbree. Dit plantje staat massaal op de vroegere golfbaan, nu meestal de trimbaan genoemd. Met name in Noordwijk aan Zee komt deze plant soms massaal voor in wegbermen (Northgordreef, kruising Duinweg) en tussen straatstenen. Soms is het niet moeilijk om te zien hoe een bepaalde plant tussen de straatstenen is beland. Zo komt langs de sloot van de Offemweg massaal het Koninginnekruid voor. Het trottoir langs de Offemweg mag deze soort dan ook tot haar straatflora rekenen! Natuurlijk bereiken de straatexemplaren hier niet de hoogte en de omvang van de planten in het natuurlijke milieu langs de slootkant, maar het is wel verbazingwekkend dat deze planten toch in bloei komen.

Komen de meeste straatplanten veel talrijker buiten het straatmilieu voor, er zijn ook enkele soorten die in onze omgeving eigenlijk alleen tussen de stenen worden aangetroffen. Het gaat hierbij om soorten die juist in een stenig milieu goed gedijen en min of meer als "rotsplanten" kunnen worden aangemerkt. Een kenmerk van rotsplanten is dat ze met lange wortels tot onder de stenen komen, waardoor hun wortelstelsel niet snel zal verdrogen, terwijl het bovengronds deel van de plant extreme temperaturen moet kunnen verdragen.

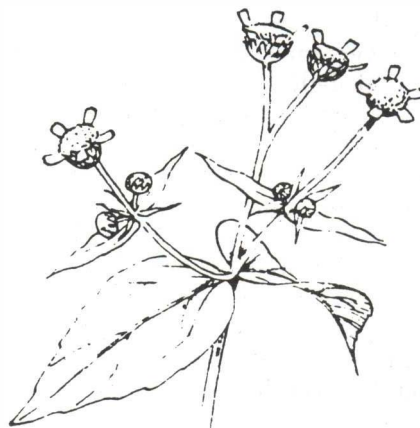
Als eerste soort uit deze groep moet de Muurleeuwbeek worden genoemd. Deze plant is op verscheidene muurtjes in Noordwijk-Binnen te vinden, maar op het trottoir van de Offemweg gedraagt deze soort zich als een gewone straatplant. Een heel opvallende straatplant op honderden plaatsen in Noordwijk aan Zee en Noordwijk-Binnen is de Kleine zandkool, ook wel Muurzandkool genoemd. Deze soort wordt in de boeken als "vrij zeldzaam" betiteld, maar in Noordwijk is er vrijwel geen straat waar de helder gele bloempjes niet

Smalle weegbree

te bewonderen zijn. Dat deze verspreiding heel plaatselijk is, blijkt wel uit het feit dat deze soort zeer weinig in Noordwijkerhout en De Zilk gevonden werd. Bij een andere soort is dat net andersom. De Steenkruidkers komt op veel plaatsen in Noordwijkerhout tussen de straatstenen voor, met name langs de Kerkstraat, maar in Noordwijk lukt het nog steeds niet deze plant te vinden. Daarentegen is hij al wel aangetroffen langs de Leeweg bij de gaslocatie en langs de Voorhousterweg in Rijnsburg.

In augustus deed Martien de Graaf een bijzondere vondst aan de Zwanesteeg. Tussen de tegels trof hij daar drie exemplaren van de Wilde postelein aan. Deze plant duikt in ons land vooral in warme zomers op en heeft dan een zekere voorkeur voor stenige plaatsen. Als laatste groep straatplanten moeten de grassen aan bod komen. Een van de bekendste en algemeenste planten van ons land is ongetwijfeld het Straatgras. Dit grasje komt uiteraard veel tussen de straatstenen voor, maar is verder ook heel algemeen op allerlei open

grond. Veel meer gebonden aan het straatmilieu zijn in Noordwijk het Harig en het Glad vingergras. Deze grassen kunnen hier en daar zo maar opduiken om het volgend jaar weer geheel onvindbaar te zijn. Langs de Nieuwe Offemweg kwam vroeger vooral Harig vingergras voor, maar tegenwoordig wordt hier vooral Glad vingergras gevonden. Buiten het straatmilieu wordt Harig vingergras ook wel eens op gerooid bollenland aangetroffen. Het staat daar dan vaak samen met Hanepoot, een gras dat niet vaak tussen straatstenen wordt gevonden.

Een nieuwkomer onder de grassen is het Straatliefdegras. In de Flora van Heukels uit 1970 wordt dit zeer kleine grasje een zeer weinig voorkomende adventiefsoort genoemd. In de nieuwste druk van deze Flora wordt al gezegd: "plaatselijk algemeen en zich sterk uitbreidend". Nadat Martien de Graaf dit grasje al op veel plaatsen in Leiden had gevonden, lukte het eindelijk deze soort ook in onze regio vast te stellen. Het parkeerterrein van de Machinefabriek Noordwijkerhout, niet zo netjes onderhouden de laatste jaren, bleek in augustus 1991 een rijke groeiplaats te zijn. Ook werd dit grasje in dit jaar in De Zilk aangetroffen. Waarom dit kleine gewas "liefdegras" wordt genoemd, is mij niet bekend. Wel is zeker dat je een zekere liefde voor grassen moet hebben om dit Straatliefdegras van het echte Straatgras te onderscheiden!

Uit het voorgaande moge blijken dat zelfs een korte wandeling door het dorp al een hele lijst met leuke soorten kan opleveren. Hoe meer je er naar kijkt, des te

meer vragen komen er boven drijven. Zo komen er bijvoorbeeld twee soorten Knopkruid in ons land voor: Behaard Knopkruid en Glad Knopkruid. Beide soorten worden overal in Noordwijk tussen de straatstenen gevonden. Buiten het straatmilieu, bijvoorbeeld in moestuinen en in ruigten, komt vrijwel uitsluitend het Behaard Knopkruid voor. Is dit toeval of heeft het Glad Knopkruid inderdaad een meer beperkte verspreiding?

Natuurlijk zijn er binnen onze vereniging veel leden die evenals Wim Siemerink kijken naar alles wat er tussen de straatstenen groeit. Ik hoop dat zij zich wat minder zullen ergeren aan al dat groen tussen de stenen en dat zij af en toe verbaasd zullen stilstaan om wat beter te kijken naar de enorme variatie die er zelfs tussen de straatstenen nog mogelijk is. Mochten lezers iets opvallends hebben gevonden, dan zal melding daarvan zeer op prijs worden gesteld.

Oproep vleermuisonderzoek

Stichting vleermuis-onderzoek (dr. Leo Bels-stichting) verzocht ons dit stukje in de Strandloper op te nemen.

Onderzoek naar vleermuizen lijkt op het onderzoek dat naar vogels gedaan wordt: vandaar dat veel vogelaars helpen met het verzamelen van vleermuisgegevens. Vogels worden vaak gedetermineerd aan de hand van de zang of de roep, zonder dat er sprake is van een visuele waarneming. Dit geldt ook voor de vleermuizen: als er 's nachts een vleermuis overvliegt klinken uit de speaker van de vleermuis-detector allerlei piepjes en rateltjes. Iedere soort heeft zo z'n eigen geluid.

Vleermuizen worden wel eens beschouwd als de nachtelijke tegenhanger van de vogels. Zij leven overdag in holle bomen of gebouwen en vliegen 's nachts uit om te fourageren. In de ochtendschemer vliegen de vleermuizen terug naar hun verblijfplaats en zwermen voor de

ingang alvorens naar binnen te gaan. De vogels worden ondertussen wakker, komen uit hun slaapplek en gaan op zoek naar voedsel. Zo kan een natuurliefhebber 24 uur van de dag actief blijven.

De Leo Bels-stichting is op zoek naar waarnemingen van vleermuizen in vogelnestkasten. Het liefst met een gedetailleerde omschrijving van soort, aantal, type nestkast, datum en plaats waar de nestkast hangt: type bos, hoogte en kompasrichting. Ook zijn zij geïnteresseerd in het aantal nestkasten dat gecontroleerd wordt, in welke periode de controle c.q. schoonmaak plaatsvindt en hoeveel jaar de controles al plaatsvinden. Voorbeeld: 3 rosse vleermuizen op 12-09-1990 in bosuilnestkast. Opening op noord-oost en 6 meter hoogte. Bos bestaat uit 35 jarige eiken en enkele oudere beuken. Nestkast maakt deel uit van serie van 25 stuks: 20 koolmeeskasten, 3 roodstaartkasten, 1 torenvalkkast en een bosuilkast. Controle vindt in het algemeen plaats tussen februari en juni. Schoonmaak in tweede helft september. Dit is de eerste waarneming sinds de kasten zijn opgehangen in najaar 1987. Voor verdere informatie: Jeroen Reinhold, Aan de Rijn 3, 6701 PB WAGENINGEN tel: 08370-24524.

Dierentuin of paradijs

Willem Baalbergen

Die vraag stel je je steeds als je voet zet op één van de Galapagos eilanden. Vogels en andere dieren, letterlijk handtam, geven je een wat onwerkelijk gevoel. Nu heb ik met het paradijs geheel geen ervaring maar de gedachte "zo moet het ongeveer geweest zijn" speelt steeds door je hoofd.

In dierentuinen zijn we wat meer geweest, de grote aantallen dieren, volledig met de mens vertrouwd, doen je ook wel aan deze instellingen denken. Een zwitsers meisje bij ons op de boot vroeg, Bil, dit is zeker altijd een soort jongensdroom van je geweest? En dat was ook wel zo. Hoewel we slechts een week van eiland tot

